гандбол

...СКІ
...ІТЭТ
...ІТЭТА ЛКСМБ
...ГА УНІВЕРСІТЭТА
...навана ў верасні
...да. Выходзіць
...у тыдзень
Цана 2 кап.

...КАНАЛЬВАННЯ ...РЧАСЦІ

Т. В. Ат-
Л. В. Ра-
К. М. Мо-
...Масквы, І. Г.
з Яраслаў-
К. Балтру-
Л. А. Сало-
ГДУ.
...абмеркаванні
ў прынялі
Ц. Максі-
...Мінска, Ю. М.
ў і А. М.
...рг з Маск-
Я. Вяршы-
К. Котаў,
Нарышаў (ГДУ) А. Б. Жукаў (Новасібірск) і інш.

Напярэдадні 40-годдзя вызвалення Гомеля ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў госці з задавальненнем азнаёміліся са славутасцямі горада над Сожам.

В. ТРУХАЎ,
намеснік старшыні аргкамітэта, кандыдат эканамічных навук.

...НАМІСТАЎ

...нумар «Музычны вечар у парку» (пастаноўшчык І. Пасечнік), інсцэніраваная песня «Касіў Ясь канюшыну». Шмат песень было выканана студэнтамі А. Гелясавым, В. Бедрыным, У. Любічам, І. Ерафеевай, А. Санкоўскім.

На другі дзень праграма працягвалася першынством факультэта па міні-футболу, у якім перамогу атрымалі студэнты 3-га курса аддзялення эканомікі працы.

Цікава прайшлі прэс-канферэнцыя паміж выкладчыкамі і студэнтамі, конкурс «Жоўты капялюш», у час якога ў зале не сціхаў смех. Усім вельмі спадабалася выступленне выпускніка факультэта А. Харытонава.

Традыцыйныя дні закончыліся танцавальнай праграмай, падрыхтаванай рабятамі 1—2 курсаў.

І. НЕШЫК,
студэнтка групы Т-23, адказная за прэс-цэнтр эканамічнага факультэта.

МОЛАДЗЬ МОЦНАЯ АДЗІНСТВАМ

17 лістапада адзначаўся Міжнародны дзень студэнтаў. Гэта свята прагрэсіўнай моладзі свету было ўстаноўлена ў памяць аб ахвярах антыфашысцкіх выступленняў чэшскіх студэнтаў у лістападзе 1939 года, найбольш значным з якіх была дэманстрацыя ў г. Празе ў дзень пахавання загінуўшага ў выніку сутычкі з фашысцкімі акупантамі студэнта Яна Аплетала. Пасля гэтай дэманстрацыі фашысты жорстка расправіліся з яе ўдзельнікамі —пражскімі студэнтамі.

Цяпер палавіну насельніцтва планеты складае моладзь ва ўзросце да 25 гадоў. Моладзі належыць будучае, перад ёй стаяць важныя і адказныя задачы. Найпершая з іх — адстаяць мір на планеце, не дапусціць развязвання новай вайны. Таму мацней з'ядноўваюць свае рады юнакі і дзяўчаты ўсіх краін свету ў барацьбе за мір, дэмакратыю і сацыяльны прагрэс.

Савецкае студэнцтва знаходзіцца ў першых радах змагароў за мір, прымае актыўны ўдзел у міжнародным маладзёжным руху. Сённяшнія студэнты працягваюць справу сваіх старэйшых таварышаў, якія ўваходзілі ў Камуністычны Інтэрнацыянал Моладзі з 1919 па 1943 гады, змагаліся за стварэнне антыфашысцкага фронту моладзі ў гады сусветнай вайны, з 1946 года ўваходзілі ў Міжнародны Саюз студэнтаў, створаны на кангрэсе студэнтаў у сталіцы Чэхаславакіі.

З 10 па 17 лістапада праходзіў Міжнародны тыдзень салідарнасці студэнтаў у барацьбе за мір, нацыянальную незалежнасць і сацыяльны прагрэс. Ён праводзіўся ў гонар Міжнароднага дня студэнтаў. Адным з першых мерапрыемстваў тыдня стаў вечар савецка-чэхаславацкай дружбы, які падрыхтавалі члены універсітэцкага Клуба інтэрнацыянальнай дружбы «Саюз». Дарэчы, у КІДе ствараецца чацвёртая па ліку секцыя — савецка-чэхаславацкай дружбы, і ўсім удзельнікам сустрэчы было цікава зрабіць завочнае падарожжа ў братнюю сацыялістычную краіну. Дапамаглі ў гэтым байцы інтэрнацыянальнага атрада «Дружба-82», якія працавалі ў г. Чэске-Будзеёвіцы і на тэрыторыі Гомельскай вобласці. Яны дзяліліся сваімі ўспамінамі аб працоўных буднях побач з чэшскімі сябрамі, нагадвалі цікавыя і захапляючыя падарожжы па гарадах ЧССР, знаёмства са сталіцай — Прагай.

Прэзідэнт КІДа Людміла Царова, камісар інтэратрада, які працаваў у Паўднёвай Чэхіі, расказала ўдзельнікам сустрэчы аб цудоўнай архітэктуры чэшскіх гарадоў Карлавы Вары, Пльзень, Прага і інш. Яе расказ суправаджаўся паказам слайдаў, паштовак, кніг аб гэтых гарадах.

Член КІДа, студэнтка гістфіла Таццяна Рабенка ў братняй Чэхаславакіі не была, але ведае пра яе вельмі многа з перапіскі, якую працягвае з чэшскімі сябрамі яшчэ са школьных гадоў, з расказаў аб сваёй краіне байцоў атрада «Дружба-83», разам з якімі працавала ў Пакалюбічах. Яе расказ быў аб Вышэйшай сельскагаспадарчай школе, з якой наш універсітэт падтрымлівае традыцыйныя цесныя сувязі.

У чацвер, 17-га лістапада, у актавай зале ГДУ праводзіліся конкурс палітычнага плаката «Не!—вайне!» і вечар палітычнай песні, якія таксама прысвячаліся Міжнароднаму дню студэнтаў.

А. КЕБЕЦ,
член КІДа «Саюз», студэнтка 3-га курса гістфіла.

СЁННЯ—ВЕЧАР ПРАЦОЎНАЙ СЛАВЫ

Стала традыцыяй у канцы восені кожнага года праводзіць у нашым універсітэце вечары працоўнай славы. Адбудзецца ён і сёння. Да 19 гадзін у актавай зале сабяруцца ўдзельнікі студэнцкага будаўнічага руху, прадстаўнікі адміністрацыі, партыйных, камсамольскіх і прафсаюзных арганізацый, каб сумесна падвесці вынікі работы за працоўны семестр-83. Будзе заслухана справаздача штаба працоўных спраў ГДУ, пасля чаго лепшым атрадам, камандзірам камісарам і байцам — пераможцам сацыялістычнага спаборніцтва будуць уручаны заслужаныя ўзнагароды.

У праграме вечара таксама канцэрт мастацкай самадзейнасці і дыскатэка.

...айнасцю. У час яе не толькі за-
...о не стала та...
...мастойнасці...

* * *

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі ўніверсітэта, дэканат гісторыка-філалагічнага факультэта, кафедра гісторыі СССР і ўсеагульнай гісторыі горача віншуюць асістэнта гэтай кафедры БАБКОВА Анатоля Міхайлавіча з выпадку зацвярджэння яго ВАКам у вучонай ступені кандыдата гістарычных навук.

* * *

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат эканамічнага факультэта, кафедра тэхнічных сродкаў апрацоўкі эканамічнай інфармацыі горача віншуюць асістэнта гэтай кафедры БАГДАНАВА Міхаіла Іванавіча з выпадку зацвярджэння яго ВАКам у вучонай ступені кандыдата эканамічных навук.

Сёння праходзіць XXIV партыйная канферэнцыя Цэнтральнага раёна г. Гомеля. У яе рабоце прымаюць удзел 15 камуністаў нашага універсітэта. Сярод іх — старэйшына універсітэцкай партарганізацыі, член КПСС з 54-гадовым стажам, загадчык кафедры батанікі і фізіялогіі раслін, прафесар Ф. М. Харытановіч. Фёдар Мікалаевіч — кавалер ордэнаў Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга, ён удастоены ганаровага нагруднага знака «50 гадоў знаходжання ў КПСС».

НА ЗДЫМКУ: Ф. М. Харытановіч гутарыць са студэнтамі біялагічнага факультэта.

Праблемы навучання

ВЫШЭЙШАЯ ШКОЛА І СТУДЭНТ

Мэтанакіраванае фарміраванне спецыялістаў у ВНУ патрабуе канкрэтызацыі задач ідэйна-палітычнага, працоўнага і маральна-эстэтычнага выхавання студэнтаў. На наш погляд, арганізуючым звяном выхавання студэнцкай моладзі выступае этыка студэнта. Яе галоўная мэта — фарміраванне сацыяльнай сталасці, грамадзянскіх і прафесіянальных якасцей будучага спецыяліста. Гэта ў поўнай меры адпавядае пастаўленай тав. Ю. У. Андропавым на чэрвеньскім (1983 г.) Пленуме ЦК КПСС задачы: «Партыя дабіваецца таго, каб чалавек выхоўваўся ў нас не проста як носьбіт пэўнай сумы ведаў, але перш за ўсё — як грамадзянін сацыялістычнага грамадства, актыўны будаўнік камунізму, з уласцівымі яму ідэйнымі ўстаноўкамі, мараллю і інтарэсамі, высокай культурай працы і паводзін».

Развіццё этыкі студэнта адбываецца, перш за ўсё, у працэсе навучання — адукацыйнай дзейнасці. Але каб умела кіраваць выпрацоўкай маральных установак і асабістых адносін студэнтаў да вучобы, важна пастаянна вывучаць грамадскую думку студэнтаў і выкладчыкаў па гэтаму пытанню.

Як паказваюць канкрэтна-сацыялагічныя даследаванні, адносіны студэнтаў да выканання вучэбных абавязкаў маюць глыбокі маральны сэнс. Ужо матыў выбару ВНУ і факультэта вызначае ўсведамленне маральнай адказнасці за выкананне вучэбных функцый. Выбар ВНУ па прызванню, асвядомленае жаданне атрымаць менавіта даную спецыяльнасць мае сваім вынікам у большасці выпадкаў зацікаўленую і маральна актыўную пазіцыю ў вучобе. Стыхійнае вырашэнне пытання аб паступленні ў ВНУ, уздзеянне выпадковых акалічнасцей, прэстыжнасць вышэйшай адукацыі, якая дыктуе закончыць любую ВНУ, часта прыводзяць да нізкага ўзроўню адказнасці студэнтаў.

Матэрыялы анкетнага апытання 700 студэнтаў стацыянара ГДУ паказваюць адносна высокую ступень станоўчых, канструктыўных па свайму характару матываў выбару навучальнай установы: прызванне — 30 прац. I курс, 20 — II, 30— III, 40 — IV, 30 — V курс; жаданне атрымаць добрую спецыяльнасць — 50 прац. I і II курсы, 33— III, па 30 прац. — IV і V курсы.

Сярод апытаных пераважаюць тыя студэнты, якім вучоба падабаецца: 90 прац. — I курс, 70 — II і III, 60 прац. —IV і V курсы.

Можна з упэўненасцю сцвярджаць, што матыў выбару ВНУ ўздзейнічае на адносіны студэнтаў да сваіх вучэбных абавязкаў. Па гэтай прыкмеце сярод студэнтаў выдзяляюцца тры групы. Першая — тыя, хто жадае вучыцца і добра вучыцца; другая — тыя, хто не праяўляе намаганняў і працалюбства, што адлюстроўваецца ў пропусках заняткаў, запушчанасці ў засваенні матэрыялу, недысцыплінаванасці і, у канчатковым выніку, у непаспяховасці; трэцяя — тыя, хто хоча вучыцца, але адчувае цяжкасці ў адаптацыі да вузаўскіх патрабаванняў. На гэта ўказвае значны працэнт адказаў: «стараюся, але не заўсёды атрымоўваецца»: I курс — 40 прац., II — 50, III — 32, IV—54, V — 45 прац.

Праблема студэнта-троечніка ў сучаснай ВНУ не аднназначная і ахоплівае сабой комплекс узаемазвязаных пытанняў вучэбнай дзейнасці. Варта ўлічваць неаднолькавы ўзровень здольнасцей студэнтаў, адпаведна розную меру працы, укладзенай у падрыхтоўку вучэбнага матэрыялу. Маюць месца адмоўныя моманты ў арганізацыі паэтапнага — ад курса да курса засваення ведаў. У ВНУ ў поўнай меры не выкарыстоўваюцца наяўныя рэзервы зацікаўленасці першакурснікаў для наступнага замацавання на старэйшых курсах жадання вучыцца, абагачаць свой пазнавальны інтарэс.

У русле этыкі студэнтам неабходна з першага курса прывіваць асвядомленыя адносіны да вучобы як галоўнага крытэрыя значнасці студэнта і яго аўтарытэта ў грамадскай думцы групы, факультэта, універсітэта. Важна з першага курса ствараць атмасферу высокай патрабавальнасці, асабліва да тых студэнтаў, якія не выконваюць вучэбных абавязкаў.

У матывах адносін да вучобы праяўляюцца індывідуальныя пабуджэнні студэнта, яго захопленасць, мэтанакіраванасць, знаходлівасць, настойлівасць, адказнасць.

Выкладчыкі нашага універсітэта, адказваючы на пытанне: «Што можна, на Ваш погляд, аднесці да станоўчых якасцей сучаснага студэнта?» — адказвалі: дастаткова шырокая інфармаванасць, інтэлектуальнасць, начытанасць, уменне папоўніць і паглыбіць свае веды, высокая дысцыплінаванасць, імкненне стаць добрым спецыялістам.

У той жа час сярод адмоўных якасцей студэнта выкладчыкі бачаць у некаторых з іх адсутнасць фундаментальнай тэарэтычнай падрыхтоўкі, павярхныя веды, нізкі ўзровень агульнай культуры і культуры мыслення, адсутнасць дакладна ўсвядомленага пачуцця абавязку, свядомай вучэбнай дысцыпліны і г. д.

Этыка студэнта арганічна звязана з этыкай выкладчыка, педагога вышэйшай школы. Чалавек, які стаіць за кафедрай, не проста інфарматар навуковых ведаў, але і выхавацель моладзі. Асоба выкладчыка, яго прафесіянальная кваліфікацыя, чалавечыя якасці, агульная і педагагічная культура, маральнае аблічча садзейнічаюць умацаванню такіх прынцыпаў этыкі студэнта, як дысцыплінаванасць і арганізаванасць, самакрытычнасць і патрабавальнасць. На жаль, яшчэ не ўсе выкладчыкі нашага універсітэта валодаюць гэтымі маральнымі якасцямі, якія павінен пераймаць студэнт. Гэта вызначае актуальнасць маральнага выхавання, якое заклікана ўмацоўваць здаровую маральна-псіхалагічную атмасферу ў калектыве ГДУ. На вырашэнне адзначаных задач трэба мабілізаваць намаганні кожнага выкладчыка універсітэта і, перш за ўсё, кожнага камуніста.

Л. НЯДЗЕЛЯ,
дацэнт кафедры філасофіі.

Аб злабадзённым пытанні

НА ПРАВАХ ПАСЫНКАЎ

Студэнты гісторыка-філалагічнага факультэта жывуць у інтэрнаце № 3, у якім створаны ўсе ўмовы для паспяховай вучобы і адпачынку. Тут наладжана сацыялістычнае спаборніцтва паміж пакоямі на лепшы санітарны стан. Яго пераможцы ўзнагароджваюцца граматамі і памятнымі падарункамі.

Вялікую дапамогу ў рабоце студсавету інтэрната аказваюць яго камендант Ф. Р. Каралёва, дэкан гісторыка-філалагічнага факультэта Т. І. Язэпава, куратар Л. Л. Дзямянцей. У любую мінуту да іх можна звярнуцца за парадай, дапамогай: яны ўважліва аднясуцца да нашых спраў.

Хочацца, каб інтэрнат стаў для студэнтаў сапраўдным родным домам, каб у яго сценах ніхто не адчуваў суму і адзіноты. Сустрэчы з цікавымі людзьмі, лекцыі на міжнародныя тэмы, экскурсіі, святочныя «Агеньчыкі» — далёка не поўны пералік мерапрыемстваў, якія праводзяцца ў інтэрнаце. Яны робяць наша жыццё больш цікавым і змястоўным. У гэтым навучальным годзе мы мяркуем праводзіць тут заняткі народнага універсітэта маральна-эстэтычнага выхавання. Наогул, шмат планаў у жыхароў вялікага студэнцкага дома. Але паўстала адна праблема, якая з кожным годам набывае ўсё большую вастрыню і актуальнасць. У нас няма неабходнага пакоя, дзе можна было б паслухаць лекцыю, правесці цікавую сустрэчу ці конкурс, літаратурны вечар, або проста пагутарыць пра самае злабадзённае. Мы маглі б праводзіць мерапрыемствы ў актавай зале універсітэта, але не заўсёды гэта можна зрабіць. Нам патрэбен невялікі ўтульны пакой, дзе можна было б сабрацца ў любы дзень. Ёсць жа ленінскія пакоі ў астатніх інтэрнатах ГДУ. Выйсце з такога становішча, на нашу думку, ёсць. Адзін з пакояў нашага інтэрната ўжо даўно пустуе. У ім і можна было б абсталяваць ленінскі пакой. Але работнікі адміністрацыйна-гаспадарчай часткі універсітэта плануюць выкарыстоўваць яго ў сваіх мэтах. Мы спадзяемся, што прафком студэнтаў універсітэта дапаможа нам станоўча вырашыць пытанне: выдзеліць для жыхароў інтэрната № 3 гэтае свабоднае памяшканне, каб пераабсталяваць яго ў ленінскі пакой. Тады студсавету для вырашэння неадкладных спраў не трэба будзе больш збірацца ў пакоі каменданта інтэрната.

Л. ПЛЫГАЎКА,
член студсавета інтэрната № 3, студэнтка 4 курса гістфіла.

матэматычнага факультэта.

НА ЗДЫМКУ: члены студэнцкай навукова-даследчай лабараторыі «Навуковая арганізацыя і эканоміка працы» на кансультацыі па пытаннях арганізацыі вытворчых брыгад у старшага навуковага супрацоўніка кафедры эканомікі працы Э. І. Лізаравай.

ВЕДЫ ЗАМАЦОЎВАЕ ПРАКТЫКА

АГУЛЬНАВЯДОМА, што стваральнікам вуснай паэтычнай мудрасці з'яўляецца народ. Аб гэтым у свой час пісаў М. Горкі: «Народ — не толькі сіла, якая стварае ўсе матэрыяльныя каштоўнасці, ён адзіная невычэрпная крыніца каштоўнасцей духоўных, першы па часе, харастве і геніяльнасці творчасці філосаф і паэт, які стварыў усе вялікія паэмы, усе трагедыі зямлі і найвялікшую з іх — гісторыю сусветнай культуры». Менавіта праз змест фальклору, яго асобныя жанры мы бачым нялёгкае жыццё народа, яго светапогляд, маральна-этычныя і сацыяльныя пытанні той ці іншай эпохі. Вось чаму фальклор займае асаблівае месца сярод іншых відаў мастацтва. Вялікі ўплыў аказала вусная народная творчасць на развіццё мастацкай літаратуры на яе аснове. Былі створаны сапраўдныя шэдэўры сусветнага мастацтва.

Беларускі фальклор па сваёй паэтычнасці і фантазіі, жанрава-стылёвай разнастайнасці не толькі не ўступае, але нават пераўзыходзіць лепшыя ўзоры вуснай народнай творчасці іншых народаў. Не выпадкова менавіта на аснове беларускіх народных паданняў і легенд былі створаны славутыя «Балады і рамансы» А. Міцкевіча, творы У. Сыракомлі, М. Канапніцкай і іншых польскіх рамантыкаў. Сумная і вясёлая беларуская песня стала крыніцай натхнення для заснавальніка польскай нацыянальнай оперы С. Манюшкі, жывіла талент кампазітара М. Агінскага, які напісаў славуты паланез «Развітанне з Радзімай». А які шырокі, не пабаімся сказаць, сусветны рэзананс атрымала творчая дзейнасць ансамбля «Песняры», які таксама ўзрос на глебе беларускай народнай творчасці!

З НАРОДНЫХ КРЫНІЦ

Для беларускіх пісьменнікаў XIX — пачатку XX стагоддзя Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча фальклор быў першай паэтычнай школай. Менавіта яны, майстры слова, вучыліся ў народа мудрасці, «па-наватарску выкарыстоўвалі невычэрпныя багацці вуснапаэтычнай творчасці», якая выхоўвала лепшыя рысы і якасці ў чалавеку.

Акрамя выхаваўчых якасцей, фальклор мае і вялікае пазнавальнае значэнне. Ён адлюстроўвае асаблівасці рэальнага жыцця, дае глыбокія веды аб быце, працы, светапоглядзе і псіхалогіі людзей. Народная творчасць спрадвеку адлюстроўвала жыццёвыя памкненні і сацыяльныя погляды простых людзей. Яна адыграла значную ролю ў барацьбе народа за свае светлыя ідэалы, за сацыяльныя правы, каб «людзьмі звацца».

Вуснапаэтычныя творы адрозніваюцца не толькі ідэйнай змястоўнасцю, але і высокімі мастацкімі якасцямі. Мастацкая палітра беларускага фальклору вельмі своеасаблівая. Яго нельга атоесамліваць з мастацкай літаратурай. Ён мае свае законы, сваю непаўторную паэтыку, свой мастацкі воблік. Адна з галоўных вызначальных рыс фальклорных твораў — гэта іх вуснае бытаванне, перадача ад аднаго пакалення другому. Разам з тым, у сілу разнастайных прычын (знікненне народных абрадаў, свят, вялікае ўздзеянне тэлебачання і радыё, кардынальная змена ўмоў працы і адпачынку і інш) атрымалася так, што найбольш яркія ўзоры вуснай народнай творчасці засталіся толькі ў памяці старэйшага пакалення. Таму моладзь павінна глыбока асэнсаваць велізарнае значэнне фальклору, беражліва яго збіраць і захоўваць. Гэтай высокароднай справай павінны займацца не толькі студэнты — будучыя філолагі, але і ўсе тыя, хто цікавіцца родным словам, роднай літаратурай.

Г. ХАРОШКА,
асістэнт кафедры беларускай літаратуры.

У ПОШУКАХ МОЎНЫХ СКАРБАЎ

Нідзе так не захаваўся фальклор са сваёй непаўторнай паэтыкай і хараством, як на беларускім Палессі. Вядомы фальклрыст А. Я. Багдановіч, бацька славутага паэта, лічыў, што геаграфічнае абмежаванне Палесся дапамагло захаваць рэшткі агульнаславянскай фантастыкі.

Фальклор — неад'емная частка культуры нашага народа, таму яго трэба запісваць і вывучаць. Пасільны ўклад у гэту высакародную справу ўносяць студэнты нашага універсітэта — будучыя філолагі. Кожны год яны выязджаюць на фальклорную практыку ў розныя куткі нашай вобласці, каб сабраць і запісаць ад старажылаў лепшыя ўзоры вуснай народнай творчасці.

Наша група, цяпер ужо БР-22, гэтым летам выязджала на практыку ў вёску Вялікі Бор Хойніцкага раёна — радзіму беларускіх пісьменнікаў Б. Сачанкі, А. Шлега, З. Бяспалага і інш. Сустрэлі нас сардэчныя і чулыя людзі. Яны ахвотна дзяліліся з намі сваім «скарбам»: расказвалі казкі, спявалі песні, якія чулі яшчэ ад сваіх бабуль і матуль. Цікавай была наша першая сустрэча з жыхаркай вёскі, старой бабуляй, якая сама прыйшла да нас, калі даведалася, што мы запісваем абрадавыя песні, казкі, замовы. На нашу заўвагу, што можа ёй цяжка спяваць і лягчэй было б нам проста прадыктаваць словы песень, жанчына запярэчыла: «Песні нельга гаварыць. Іх трэба толькі пець». Наогул, у вёсцы аказалася шмат пажылых людзей, ад якіх мы запісалі цікавыя ўзоры народнай паэзіі. Кожная сустрэча з жыхарамі вёскі ўзбагачала нас духоўна, мы адчувалі сябе прыналежнымі ў нейкай ступені і да гісторыі, і да створаных народам цікавых твораў. Мы засталіся шчыра ўдзячнымі Е. І. Кашперка, К. І. Сачанка, Г. Л. Лук'яненка, Д. І. Харошка і многім іншым вяскоўцам за тое, што яны аддавалі нам увесь свой багаты запас вуснай народнай творчасці.

Цікава тое, што ў вёсцы Вялікі Бор святкуюцца многія абрадавыя святы. На жаль, мы не змаглі прысутнічаць на ад ным з іх — свяце Русалкі.

Адзіная цяжкасць, якая выпала нам на практыцы, — гэта запіс замоў. Не вельмі ахвотна дзяліліся імі вяскоўцы. Але тыя, якія ўдалося запісаць, на нашу думку, вельмі цікавыя па паэтычных сродках, арыгінальныя па зместу.

Менавіта ў час фальклорнай практыкі мы змаглі адчуць першародную чысціню і прыгажосць народнай песні, якая стала крыніцай натхнення для многіх прафесіянальных музычных калектываў. У даным выпадку маецца на ўвазе ансамбль «Песняры». Тут, у Вялікім Боры, ўдзельнікамі ансамбля быў запісаны ад жыхаркі вёскі Л. П. Алікінай варыянт песні-балады пра каліну.

Фальклорная практыка, якая праходзіла ў Хойніцкім раёне, запамяталася нам надоўга. І шчаслівыя першакурснікі нашага факультэта, у якіх цікавыя сустрэчы са стваральнікамі вуснай народнай творчасці яшчэ наперадзе.

Наталля ПАДОЛЬСКАЯ,
студэнтка 2-га курса гістфіла.

НЯХАЙ СТАНЕ ТРАДЫЦЫЯЙ

Кожны год пасля летняй экзаменацыйнай сесіі адпраўляюцца студэнты-першакурснікі аддзялення мовы і літаратуры гісторыка-філалагічнага факультэта на фальклорную практыку. У аддаленых вёсках Беларускага Палесся, у памяці жыхароў якіх захаваліся казкі, песні, прымаўкі і іншыя ўзоры вуснай народнай творчасці, студэнты старанна і беражліва збіраюць гэты неацэнны «скарб»: занатоўваюць у сшыткі, запісваюць на магніфатонную стужку. З багатымі набыткамі і цікавымі знаходкамі вяртаюцца яны ва ўніверсітэт, дзе апрацоўваюць пачутае ад людзей старэйшага ўзросту.

Вынікі фальклорнай практыкі сёлетняга года былі падведзены нядаўна на канферэнцыі, якая праходзіла ў актавай зале ГДУ. У ёй прынялі ўдзел другакурснікі гісторыка-філалагічнага факультэта, студэнты 1-га курса, у якіх практыка будзе праходзіць у канцы навучальнага года, выкладчыкі гістфіла У. М. Сабаленка, У. В. Казлоў, П. У. Сяцко, І. Ф. Штэйнер, Л. Л. Дземянцей, П. М. Чайкун, Г. П. Харошка.

Сваімі ўражаннямі аб практыцы, цікавых знаходках, сустрэчах з людзьмі падзяліліся на канферэнцыі студэнткі Г. Семчанка, В. Бірукова, М. Гаркуша, І. Бічан, Н. Падольская.

У час фальклорнай практыкі студэнтаў гістфіла быў зняты невялічкі фільм, які і дэманстраваўся на канферэнцыі. Гледачы змаглі ўбачыць будні студэнтаў-практыкантаў, іх размовы з вяскоўцамі, узоры народных мастацкіх промыслаў: вышываныя ручнікі, сурвэткі, посцілкі і інш.

Правядзенне такіх канферэнцый па выніках практыкі, на нашу думку, вельмі карысна і неабходна. Першакурснікі, якім яшчэ давядзецца выязджаць на пошукі моўных скарбаў, мелі магчымасць ўявіць сабе з расказаў сваіх старэйшых таварышаў па вучобе, з якой беражлівасцю і любоўю трэба адносіцца да збору вуснай народнай творчасці, якая гэта нялёгкая, але патрэбная справа. Няхай жа такія канферэнцыі на гістфіле стануць яшчэ адной добрай традыцыяй.

Т. ПРАЎДЗІВАЯ,
студэнтка групы Р-21.

ПЕРШАЯ ПРАВЕРКА

Студэнцкае лета — цікавая пара. Усім надоўга запамінаюцца дні вытворчай і вучэбнай практык, праца ў студэнцкіх будаўнічых атрадах.

Піянерская практыка, якую студэнты гістарычнага аддзялення праходзяць пасля другога курса, адрозніваецца сваёй своеасаблівасцю і спецыфічнасцю. У час яе не толькі замацоўваюцца набытыя веды. Праца з дзіцячым калектывам у піянерскім лагеры шмат дае студэнту — будучаму педагогу.

Піянерскі лагер «Арляня», дзе мне давялося працаваць старшым важатым, размешчан у маляўнічым месцы, быццам спецыяльна створаным прыродай для дзіцячай «рэспублікі»: навокал густы сасновы лес і бярозавыя гаі, недалёка — рака Сож. Лагер невялікі, але ў ім ёсць неабходнае — прасторныя карпусы, спартыўныя пляцоўкі і футбольнае поле, пакоі для гульняў, эстрада і інш. Абсталяваць лагер дапамагаюць шэфы — калектывы прадпрыемстваў сувязі г. Гомеля.

У першай змене ў піянерскім лагеры былі створаны чатыры атрады. Для ўсіх іх, дзякуючы начальніку лагера С. С. Гаўрыленка, атрадным важатым Л. Аксіневіч, А. Панькоцай, Т. Церахавай, А. Цыганковай змена прайшла цікава, была запоўнена мноствам захапляльных спраў. Гэта ўрачыстыя лінейкі пры адкрыцці змены і 22 чэрвеня — у Дзень памяці — каля помніка вызваліцелям Гомельшчыны. Пад кіраўніцтвам савета дружыны іх з энтузіязмам падрыхтаваў старшы атрад «Рамантыкі». Гэта і прайшоўшыя з вялікім поспехам некалькі канцэртаў, кастры дружбы, вечары адпачынку, дзень імяніннікa. А піянерам атрада «Рмід», напэўна, больш за ўсё запамятаўся паход у «Партызанскую крынічку». Піянеры актыўна ўдзельнічалі ў ваенна-спартыўнай гульні «Зарніца», ва ўсесаюзным рэферэндуме «Я галасую за мір!».

Сумна было развітвацца рабятам у канцы змены. Але дружба засталася і, магчыма, яшчэ не раз сустрэнуцца сябры, зноў на цэлы месяц стануць гаспадарамі гасціннага лагера. Усё, што было зроблена за змену, ніколі б не стала такім цікавым без актыўнасці, самастойнасці, часам непрыкметнай, але такой неабходнай работы саміх піянераў: С. Бухтаярава, Л. Лапыш, А. Манастырскага, Н. Хмыровай, І. Трыбілустава і інш.

За час піянерскай практыкі мы ўпершыню атрымалі магчымасць праверыць сваю прафесіянальную падрыхтаванасць. Тут нам вельмі спатрэбіліся веды, набытыя за час вучобы ва ўніверсітэце. Ды і само студэнцкае жыццё, грамадская работа аказваюць значны ўплыў на тое, каб месяц практыкі ў піянерскім лагеры для кожнага з нас прайшоў паспяхова. У той жа час работа з піянерамі — гэта таксама крыніца ведаў і практычных навыкаў.

На наступнае лета важатымі піянерскіх лагераў стане большасць нашых аднакурснікаў. Таму камсамольская арганізацыя курса плануе правесці шэраг мерапрыемстваў па падрыхтоўцы да піянерскага лета.

Т. МАСЛЮКОЎ,
сакратар камсамольскага бюро 3-га курса гістфіла.

У свет мінулага

З ГІСТОРЫІ БУКВАРА

Ёсць кнігі, якім суджана адыграць вялікую ролю ў жыцці цэлых пакаленняў і эпох, у грамадскім і культурна-асветным жыцці народа. Да іх заўсёды адносяцца з пашанай, знаходзячы ў іх карыснае, цікавае, нятленнае. Да такіх набыткаў належаць вядомыя скарынінскія першадрукі, ананімныя паэмы «Энеіда навыварат», «Тарас на Парнасе», творы Якуба Коласа, Янкі Купалы. Гэта можна сказаць і пра першыя азбукі і буквары, якія выдаваліся рускім першадрукаром Іванам Фёдаравым, вучоным і грамадскім дзеячам Лаўрэнціем Зізаніем, Мялеціем Смятрыцкім, Спірыдонам Собалем, Карыёнам Істомінам, Васілём Бурцавым, Фёдарам Палікарпавым.

Крыніцай, з якой кожны з нас пачынае далучэнне да духоўных багаццяў чалавецтва, з'яўляецца кніга для першапачатковага навучання грамаце — «Буквар». Але далёка не ўсім вядома: калі і дзе быў надрукаваны першы на ўсходняй славяншчыне буквар, хто яго аўтар, які шлях развіцця прайшла гэтая вучэбная кніга? Адказаць на гэтыя пытанні дапаможа кніга М. Б. Бацвінніка «Откуда есть пошел букварь», якая нядаўна выйшла ў выдавецтве «Вышэйшая школа». На яе старонках гаворыцца, што стваральнікам першага буквара быў Іван Фёдараў, «Азбука» якога, выдадзеная ў Львове ў 1574 годзе, стала цэлай эпохай ў гісторыі асветы не толькі ў Маскоўскай Русі, на Беларусі і Украіне, але і ва ўсім славянскім свеце. Далейшым крокам у развіцці і ўдасканаленні вучэбнай літаратуры для навучання грамаце сталі «Азбука», «Лексіс» (двухмоўны царкоўна-беларускі слоўнік), «Граматыка славенская», надрукаваныя ў Вільні ў 1596 годзе. Яны выйшлі з-пад пяра вядомага беларускага і ўкраінскага вучонага, педагога, грамадскага дзеяча Лаўрэнція Зізанія. Гэтыя кнігі не толькі пашырылі кругагляд навучэнцаў сярэдневяковых брацкіх школ, але былі і сімвалам барацьбы супраць польска-каталіцкай экспансіі. Невыпадковым было тое, што першая кніга пад назвай «Буквар» была выдадзена друкарняй Віленскага Святадухаўскага брацтва ў Еўі ў 1618 годзе, дзе праз год убачыла свет сусветна вядомая «Грамматики славенския правильное синтагма» Мялеція Смятрыцкага, буйнейшага вучонага-педагога беларускага сярэдневякоўя. Усе вышэй названыя кнігі, па трапнай заўвазе М. Бацвінніка, з'явіліся «першымі крыніцамі адукаванасці».

У другой частцы кнігі М. Бацвіннік паказвае, што асветніцкія традыцыі, выпрацаваныя Ф. Скарынай, І. Фёдаравым, Л. Зізаніем, у XVII ст. на Беларусі плённа працягваў Спірыдон Собаль, які надрукаваў два «Буквары». Ад папярэдніх выданняў яны адрозніваліся кампазіцыйнай стройнасцю, паслядоўнасцю і мэтанакіраванасцю падачы матэрыялу. Гэтаму спрыяла тое, што, акрамя кнігавыдавецкай дзейнасці, Спірыдон Собаль настаўнічаў у школах Беларусі. Беларускі кнігадрукар падтрымліваў цесныя сувязі з маскоўскімі асветнікамі, у прыватнасці, з Васілём Бурцавым — складальнікам і аўтарам першай у Маскоўскай дзяржаве «Азбукі», якая перавыдавалася два разы.

У даследаванні даецца высокая ацэнка вучня і паслядоўніка С. Полацкага — Карыёна Істоміна, які сваёй дзейнасцю ўнёс значны ўклад у развіццё і ўдасканаленне вучэбнай літаратуры ў Маскве. У сваёй кнізе «Букварь в лицах» К. Істомін ставіў на пярэдні план прынцып нагляднасці і займальнасці навучання, выказваў ідэю навучання жанчын. Усё гэта прынесла «Букварю в лицах» шырокую вядомасць на ўсходняй славяншчыне, садзейнічала працэсу дэмакратызацыі асветы, але не адпавядала патрабаванням царскага двара. Таму К. Істомін быў вымушаны напісаць новы «Большой букварь», у які па традыцыі, акрамя граматычнага матэрыялу, былі ўключаны рэлігійныя тэксты і прысвячэнне цару.

Разгляд гісторыі развіцця вучэбнай кнігі аўтар завяршае «Букваром» Ф. Палікарпава 1701 года, у якім сістэматызаваны дасягненні папярэдніх падручнікаў для першапачатковага навучання грамаце і павевы новай пятроўскай эпохі.

Тэкст кнігі ўдала дапаўняюць невялікія біяграфічныя звесткі аб аўтарах першых вучэбных кніг, з густам падабраныя фотаілюстрацыі з буквароў і азбук, якія даюць уяўленне аб іх мастацкіх вартасцях. Станоўчым з'яўляецца тое, што даследчык засяроджвае ўвагу чытача на найбольш выдатных вучэбных дапаможніках, у якіх ярка адлюстраваны пераемнасць традыцый ад Ф. Скарыны і І. Фёдарава да Ф. Палікарпава і асноўная тэндэнцыя развіцця вучэбнай літаратуры ва ўсходніх славян.

Аўтар даследавання слушна сцвярджае, што першыя азбукі, буквары — агульны духоўны набытак трох братніх усходнеславянскіх народаў — рускіх, беларусаў, украінцаў. У вучэбных дапаможніках для першапачатковага навучання грамаце, як у люстэрку, адбіты высокі ўзровень асветы, кніжнай культуры, паліграфічнай справы нашых народаў у XVI—XVII ст.

Кніга «Откуда есть пошел букварь», напісаная на даступнай, зразумелай мове, стане добрым дапаможнікам настаўнікам роднай мовы і літаратуры, усім тым, хто цікавіцца гісторыяй роднага краю, яго культурай.

Д. ПАЎЛАВЕЦ,
асістэнт кафедры беларускай мовы.

СПОРТ

НА ВЕРТЫКАЛЬНЫХ ТРАСАХ

Усё большую папулярнасць сярод моладзі заваёўвае новы від альпінізму — скалалазанне. З той пары як альпініст паспрабаваў прайсці адрэзак скалы на пэўны адрэзак часу, скалалазанне стала самастойным відам спорту.

Цяпер многія ведаюць, што вышыню і складанасць скалы выбіраюць у залежнасці ад рангу спаборніцтваў (ад 100—120 м на чэмпіянаце СССР і да 30—50 м у маштабах першынства горада), што абутак у скалалаза — звычайныя вастраносыя галошы, гума якіх стварае найбольшае трэнне з гранітам, а страхоўная вяроўка засцерагае спартсмена пры зрыве са скалы. Запас рухаў скалалаза вялікі і разнастайны: на дыстанцыі спартсмену часта даводзіцца бегчы на насках як балерыне, рабіць «шпагат», балансаваць целам нібы канатаходзец, учэпіста працаваць рукамі.

Сярод студэнтаў нашага універсітэта скалалазанне таксама знайшло сваіх прыхільнікаў. І хаця іх секцыя пакуль што невялікая, пэўныя поспехі на яе рахунку ўжо дасягнуты. Студэнт фізічнага факультэта Аляксей Бачароў заваяваў абсалютнае першынство ў мнагабор'і на агульна-камандным чэмпіянаце г. Гомеля па скалалазанню, які праходзіў напярэдадні свята Вялікага Кастрычніка на скалах паблізу г. Жытоміра. А. Бачароў стаў чэмпіёнам у індывідуальным лазанні на доўгім маршруце і ў мнагабор'і. Ён выканаў нарматыў кандыдата ў майстры спорту СССР.

Ул. ЧЫСЦІК,
супрацоўнік лабараторыі ТСН.

НА ЗДЫМКУ: А. Бачароў пасля пераможнага фінішу.
Фота **аўтара.**

З вамі гутарыць урач

[illegible] РЦА З МАЛАДЫХ ГАДОЎ

току крыві, а значыць, і недастатковага паступлення кіслароду да мышцы сэрца. Гэта прыводзіць да парушэння абменных працэсаў у сэрцы, у выніку чаго гінуць клеткі міякарда, а на іх месцы ўтвараецца рубец, які не можа скарачацца.

Ва ўзнікненні ішэмічнай (каранарнай) хваробы сэрца першаступеннае значэнне, незалежна ад узросту, мае атэрасклярозз каранарных сасудаў сэрца.

Атэраскляроз — гэта хвароба, якая характарызуецца з'яўленнем на ўнутранай паверхні артэрыі зацвярдзенняў, якія звужаюць прасвет сасудаў і парушаюць крываток. Гэта прыводзіць да ішэміі (абяскроўлівання) або да некрозу (інфаркту) пэўнага ўчастка сардэчнай мышцы. Атэраскляроз у пачатковых стадыях практычна немагчыма распазнаць, але ўжо клінічная яго стадыя з'яўляецца позняй стадыяй развіцця ішэмічнай хваробы сэрца. Паміж гэтымі стадыямі можа прайсці некалькі гадоў. Вось чаму гэты перыяд з'яўляецца найбольш важным з пункту гледжання захавання магчымасці папярэдзіць прагрэсіраванне захворвання.

Улічваючы тую акалічнасць, што кожны трэці не ведае аб тым, што ён хворы (хвароба часта праяўляецца толькі агульным дыскамфортам, слабасцю, павышанай стамляльнасцю), мэтазгодна нагадаць аб тых фактарах, якія, не з'яўляючыся непасрэднай прычынай хваробы, адыгрываюць важную ролю ва ўзнікненні ішэмічнай хваробы сэрца і, у прыватнасці, інфаркта міякарда. Гэта так званыя фактары рызыкі. Найбольш важныя з іх — атлусценне, парушэнне вугляводнага абмену, злоўжыванне алкаголем, курэнне, гіпертанія, маларухомы спосаб жыцця, неўрагенныя фактары і інш.

Як жа папярэдзіць атэраскляроз? Трэба нармалізаваць харчаванне, рытм жыцця, пазбавіцца ад шкодных звычак і г. д. Неабходна наладзіць спакойную абстаноўку дома, на рабоце быць эмацыянальна ўраўнаважаным. Для гэтага трэба навучыцца валодаць сабой, стрымліваць эмоцыі. У гэтым могуць дапамагчы самаўнушэнне, расслабленне мышц. Дастатковая фізічная актыўнасць таксама можа папярэдзіць развіццё атэрасклярозу.

У апошнія гады ў нашай краіне развіваецца масавы рух «бягом ад інфаркту». Назіранні ўрачоў паказваюць, што бег стымулюе дыханне і кровазварот, павышае ўстойлівасць арганізма да дэфіцыту кіслароду.

Важную ролю ў прафілактыцы захворванняў сэрца адыгрывае рацыянальнае харчаванне. Вельмі карысныя такія прадукты як аржаны хлеб, грэчневыя і аўсяныя крупы, рыба, тварог, гародніна, садавіна, мёд.

Абавязкова трэба памятаць, што правядзенне прафілактычных мерапрыемстваў не рэгулярна, а ад выпадку да выпадку, не прынясе належнага эфекту. Варта, каб гэтыя мерапрыемствы сталі паўсядзённай прывычкай, неабходнасцю.

М. ГЕЛЯМЕЕВА,
урач-тэрапеўт паліклінікі № 6, член таварыства Чырвонага Крыжа.

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

арткома, ректората, комитета ЛКСМБ и профкомов Гомельского
белорусском языке), Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржкамітэта БССР
нага гандлю. Гомель, Савецкая, 1. Аб'ём — 1 друк. аркуш. Тыраж 2000 экз.
рас: вул. Савецкая, 104, п. 3-11, т. 56-16-52.

Заказ 6062.